Γενικά
Νομ. Συμβ
Δημ. Έργα
Λιμενικά

Αχ. Λασίδης
Λάρνακα
Λεμεσός
Πάφος ✓
Αμμόχωστος
Κυριάκος Β'

Coop
Εμπόριο
Γεωργία
Φορολογία
Γεωργ. Τράπεζα

ΒΟΥΛΗ

(Συνεδρίασις τῆς 8 Ἀπριλίου).

Συνέχεια συζητήσεως εἰς τὸ περὶ λιμενικῶν ἔργων διάγγελμα τοῦ μεγάλου Ἀρμοστοῦ.

Ἀεισίθης. Τὸ ζήτημα ὅπερ ἀπασχολεῖ τὴν σκέψιν τοῦ Συμβουλίου εἶνε ἐκ τῶν μάλλον ἐνδιαφερόντων, ὀφείλω δὲ νὰ εἴπω καὶ ἐγὼ ὀλίγα τινά

Κατ' ἀρχὴν ἀναγνωρίζω, ὅτι τὰ λιμενικὰ ἔργα, ὧν τὴν πραγματοποίησιν προτείνει τὸ ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος διάγγελμα, εἶνε ἔργα ὑποσυδαιότητος καὶ λυσιτελείας, καὶ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν θὰ προσπορίσῃ ὠφελήματα. Νῆσος οἵα ἡ ἡμετέρα σπουδαῖον ἔχουσα ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ἔχει ἀνάγκην καὶ σπουδαίων λιμενικῶν ἔργων δυναμένων νὰ χορηγήσωσιν εὐκολίαν καὶ ἀσφάλειαν εἰς τὸ ἐμπόριον αὐτῆς· τὰ μέχρι σήμερον ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Νήσου γενόμενα ἔργα, παρέχουσι μικράν τινα εὐκολίαν, ἀλλ' οὐδεμίαν χορηγοῦσιν ἀσφάλειαν. Διὰ τῶν προτεινομένων λιμενικῶν ἔργων σπουδαιοτάτη θὰ προσγίνῃ ὠφέλεια εἰς τὸ διὰ τοῦ λιμένος τῆς Λάρνακος γενόμενον ἐμπόριον, μεγαλειτέρα ἀσφάλεια θὰ ὑπάρξῃ διὰ τῆς πλατύνσεως ἢ ἐπεκτάσεως τῆς ἀποβάθρας Λεμησσοῦ καὶ τὸ διὰ τῶν λιμένων Πάφου καὶ Ἀμμοχώστου διεξαγόμενον ἐμπόριον ἄκρως θὰ βοηθηθῇ. Σπουδαῖα ποσὰ πληρόνει ἡ Νῆσος λόγῳ ἀποβαθρικῶν διὰ τὰ πρὸς γενικὴν κατανάλωσιν εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα, καὶ διὰ τὰ ἐξ ὅλων αὐτῆς τῶν μερῶν διὰ τὰς παραλίας ἔνθα ὑπάρχουσιν ἀποβάθραι ἐξαγόμενα, καὶ εἶνε πρέπον τὰ ἐκ τῶν ἀποβαθρικῶν εἰσπραττόμενα, καίτοι ἀποτελοῦσι μέρος τῶν δημοσίων προσόδων, νὰ δαπανῶνται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς λιμενικὰ ἔργα πρὸς ὄφελος ὅλου τοῦ τόπου. Ὑπόσχεσις ἐδόθη ἐπὶ τούτῳ καὶ ὅμως ἐκ τῆς καταστάσεως, ἥτις κατετέθη πρό τινων ἡμερῶν τῇ αἰτήσει μου ἐπὶ τῆς Τραπέζης τοῦ Συμβουλίου, καταφαίνεται ὅτι ὑπῆρξε περίσσευμα 7,000 Λ. ὅπερ κατέπεσεν, ὡς μὴ ὤφειλεν, εἰς τὴν καταβόθραν τῶν δημοσίων προσόδων. Ἐλπίζω, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐν

Ευαγόρας
24)6/7/1892

τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτὴν συνέσει θὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ἄδικον ὅπερ ἐγένετο καὶ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ προσθέσῃ εἰς τὸ τῶν δημοσίων ἔργων κονδύλιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἵνα δαπανηθῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ταῦτα εἰσεπράχθησαν, τὴν ἐπιτέλεσιν δηλονότι λιμενικῶν ἔργων. Οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι λιμενικὰ ἔργα δέον νὰ γίνωνται ἀπανταχοῦ τῆς Νήσου. πρὸς γενικὴν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν κατοίκων εὐκολίαν, ἀφοῦ καὶ αἱ τῶν ἀποβαθρικῶν πρόσοδοι προέρχονται ἐκ τοῦ ἐμπορίου ὁλοκλήρου τῆς Νήσου.

Ἀναγνωρίσας, κ Πρόεδρε, τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν λυσιτέλειαν τῶν διὰ τοῦ διαγγέλματος προτεινομένων λιμενικῶν ἔργων, δηλῶ ὅτι θὰ παραδεχθῶ, τὸ ἀ. σχέδιον ἀπαντήσεως. μέχρι τοῦ μέρους εἰς ὃ γίνεται λόγος περὶ συναινέσεως τοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῶν προσωρινὴν χρησιμοποίησιν τοῦ περισσεύματος τῶν ἀκριδικῶν φόρων ὅπερ ζήτημα ἔρχομαι νῦν νὰ ἐξετάσω.

Τὸ περίσσευμα τοῦ ταμείου τῶν ἀκριδικῶν φόρων, θὰ ἠδύνατο κατ' ἐμὲ, νὰ ἀφιερωθῇ προσωρινῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν λιμενικῶν ἔργων, χωρὶς οὐδόλως νὰ παραβλαφθῇ ὁ πέρυσιν ὁρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου σκοπός, καθ' ὃν ἔδει τὰ χρήματα ταῦτα νὰ διατηρηθῶσιν εἰς ἀκέραιον καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν νὰ χρησιμοποιῶνται ὑπὲρ γεωργικῶν σκοπῶν, καθότι οἱ μὲν τόκοι θὰ ἐπληρόνοντο πάντοτε, τὸ δὲ ποσὸν θὰ ἐπεστρέφετο διὰ χρεωλυσίου καὶ χωρὶς οὐδόλως νὰ κωλύσῃ τοῦτο τὴν ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου διάθεσιν παρομοίου ποσοῦ εἰς γεωργικὰ βοηθήματα ἐν περιττώσει ἀνάγκης, καθότι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις νὰ πραγματοποιήσῃ δάνειον πρὸς πραγματοποίησιν τῆς τοιαύτης ἐπιθυμίας καὶ ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου· ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ ἐπίσημος δήλωσις τῆς ὑπὸ τῆς Α. Μεγαλ. ἐπικυρώσεως τοῦ περὶ προαγωγῆς καὶ ἱδρύσεως ἀγροτικῆς Τραπέζης ἐπιψηφισθέντος ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τούτου κατὰ τὸ 1889 νόμου· ἡ δὲ πληροφορία αὕτη ἐπιβάλλει ὅπως τὸ περίσσευμα τῶν ἀ-

Ευαγόρας
24)6/7/1892

χριδικῶν φόρων μὴ ἀποτραπῇ τοῦ ἀρχικοῦ σκοποῦ, ὃν κατὰ τὸ 1889 ὥρισε τὸ Συμβούλιον, τοῦ νὰ χρησιμεύσῃ, δηλονότι καὶ βοηθήσῃ τὴν σύστασιν τοιαύτης τραπέζης. Ἡ ἵδρυσις ἀγροτικῆς Τραπέζης ἐν τῇ Νήσῳ, κ. Πρόεδρε, ἐπιβάλλεται ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων, εἶνε ἀναγκαιοτάτη καὶ εἶνε κατεπείγουσα. Αἱ τοῦ 1889 ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ συζητήσεις κατέδειξαν καὶ καταδεικνύουσι τοῦτο καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἐν Κύπρῳ καὶ Ἀγγλίᾳ Κυβέρνησιν νὰ μεριμνήσῃ ὅπως ἡ σύστασις τῆς Τραπέζης πραγματοποιηθῇ τὸ ταχύτερον. Ὁ λόγος λοιπὸν τοῦ νὰ ἱδρυθῇ ἴσον τάχιον ἀγροτικὴ Τράπεζα ἐν τῇ Νήσῳ, ὅπως δι' αὐτῆς βοηθηθῇ ὁ σπουδαιότερος τῆς Νήσου παράγων, ἡ γεωργία, ἐπιβάλλει μοι νὰ παραδεχθῶ, ὅπως τὸ μέρος τοῦ δευτέρου σχεδίου τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰ τοῦ περισσεύματος τοῦ ἀκριδικοῦ φόρου, καθ' ὃ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀποτραπῇ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ καὶ ὅτι ἐξ ἄλλης τινὸς πηγῆς πρέπει νὰ ληφθῶσι χρήματα. Ἀποφασισμένη οὖσα ἡ Κυβέρνησις, κ Πρόεδρε, νὰ πληρώνῃ 1400 Λ. χρεωλύσιον καὶ τόκους οὐδεμίαν δυσκολίαν θὰ ἀπαντήσῃ ὅπως συνάψῃ ἀλλοθεν δάνειον πρὸς πραγματοποίησιν τῶν προτεινομένων λιμενικῶν ἔργων.

Προτείνω δθεν, ὅπως τὸ Συμβούλιον παραδεχθῇ ὡς ἀπάντησιν τὸ μέρος τοῦ 1ου σχεδίου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν λέξεων "παρέχει τὴν ἐγκάρδιον κ.τ.λ. τῶν εὁρισκομένων ἐν τῇ 21ῃ γραμμῇ, τῇ διαγραφῇ τῆς λέξεως "προτάσεων„ τῇ εὁρισκομένῃ ἐν τῇ 16ῃ γραμμῇ καὶ ἀντικατασταθῇ αὐτῆς διὰ τῶν λέξεων "λιμενικῶν ἔργων„ καὶ τῇ διαγραφῇ τῆς ἐν τῇ αὐτῇ γραμμῇ λέξεως "πιστεύων„ καὶ ἀντικατασταθῇ αὐτῆς διὰ τῆς λέξεως "πιστεύει„ καὶ προστεθῇ ἐν τέλει τὸ μέρος τοῦ β'. σχεδίου τὰ ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν λέξεων "δὲν θεωρεῖ ἐν τούτοις σύμφορον„ τῶν εὁρισκομένων ἐν τῇ 15ῃ γραμμῇ μέχρι τέλους.

Τοιουτοτρόπως τὸ Συμβούλιον θὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν σπουδαιότητα καὶ λυσιτέλειαν τῶν προτεινομένων λι-

Ευαγόρας
24)6/7/1892

μενικῶν ἔργων καὶ θὰ συστήσῃ τὴν ἐξ ἄλλης πηγῆς λῆψιν τῶν πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῶν ἀναγκαιούντων χρημάτων, χωρὶς νὰ χορηγήσῃ τὴν συναίνεσίν του ὅπως τὰ περίσσευμα τῶν ἀκριβικῶν φόρων ἀποτραπῇ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ.

Κυρηναίας. Εἶδον ὅτι παρουσιάσθησαν δύο σχέδια πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὸ διάγγελμα τῆς Α. Ε. Ἕκαστος τῶν εἰσηγητῶν τῶν σχεδίων τούτων, ἀνέπτυξε καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς ὑποστηρίζει νὰ γείνῃ παραδεκτὸν τὸ σχέδιόν του· τοῦ πρώτου σχεδίου ἐννοήσαμεν τὸν σκοπόν, ὅστις ἦτο ὁ ἑξῆς: Τὸ Κεφάλαιον τὸ προερχόμενον ἀπὸ ἀκριβικὰ χρήματα νὰ χρησιμοποιηθῇ προσωρινῶς διὰ λιμενικὰ ἔργα. Τὸ δεύτερον σχέδιον τοὐναντίον καίπερ ἀναγνωρίζον τὴν σπουδαιότητα τῶν λιμενικῶν ἔργων, δὲν παραδέχεται ὅμως ὅπως ὁ ἀκριβικὸς φόρος ἀποτραπῇ τοῦ ἀρχικοῦ τούτου σκοποῦ. Ὑποβάλλει δὲ εἰς τὴν σκέψιν τῆς Α. Ε. ὅπως προμηθευθῇ ἐξ ἄλλης πηγῆς χρήματα διὰ λιμενικὰ ἔργα. Ἤδη παρουσιάζεται καὶ τρίτον σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔλαβε μέρος ἐκ τοῦ πρώτου καὶ μέρος ἐκ τοῦ δευτέρου σχεδίου, ὅπως ἀποτελεσθῇ σχέδιον ἀπαντήσεως. Τὸ σχέδιον τοῦτο παραδέχεται, ὅτι τὰ ἀκριβικὰ χρήματα δὲν πρέπει νὰ διατεθῶσι διὰ λιμενικὰ ἔργα· παραδέχεται μόνον ἐκ τοῦ πρώτου σχεδίου τὸ μέρος, δι' οὗ ἐκφράζεται ἡ ἀναγκαιότης τῶν λιμενικῶν ἔργων καὶ παρασιωπᾷ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἄλλων ἔργων. Παραλείπεται λοιπὸν ἐκ τοῦ δευτέρου σχεδίου ἡ περίοδος ἐκείνη, δι' ἧς συνιστῶνται ὡς ἀναγκαῖα ὅλα τὰ δημόσια ἔργα· ὥστε ἐὰν ἠννόησα καλῶς, ἡ ἔννοια τοῦ τρίτου σχεδίου εἶνε νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀναγκαῖα μόνον τὰ λιμενικὰ ἔργα καὶ παρασιωπήσωμεν τὰ λοιπά.

Λεκεδέμης. Λυποῦμαι, ὅτι τὰ ὀπ' ἐμοῦ λεχθέντα παρεξηγήθησαν καὶ ἐγείρομαι, ὅπως ἐξηγήσω ταῦτα. Ἐν πρώτοις τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πρώτου σχεδίου δὲν ἀναγνωρίζει τὰ λιμενικὰ ἔργα ὡς τὰ μόνα ἀναγκαῖα ἐν τῇ Νήσῳ, οὔτε ἐκφράζει τὴν ἐγκάρδιον αὐτοῦ παραδοχήν. Τὸ μέρος

ἐκεῖνο τοῦ ἀ. σχεδίου, δὲν ἀναγνωρίζει τὰ λιμενικὰ ἔργα ὡς τὰ μόνα ἀναγκαῖα ἐν τῇ Νήσῳ, παραδέχεται μόνον τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐν τῷ διαγγέλματι τοῦ Μ. Ἁρμοστοῦ ἀναγραφομένων λιμενικῶν ἔργων καὶ θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην τῶν μελῶν, ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου, θ' ἀποβῇ πρὸς ὠφελος τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχων τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν τοιούτων λιμενικῶν ἔργων ἔσεται ἐπωφελὴς καὶ λυσιτελεστάτη εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ, προὔτεινα ὅπως τὸ Συμβούλιον παραδεχθῇ πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὸ διάγγελμα τὸ ἀ. μέρος τοῦ ἀ. σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως, προὔτεινα δὲ νὰ διαγραφῇ τὸ β'. μέρος τοῦ ἀ. σχεδίου, δι' οὗ λέγεται νὰ ἐκφρασθῇ ἡ ἐγκάρδιος τοῦ Συμβουλίου εὐχή, ὅπως τὸ ἀκριβικὸν περίσσευμα διατεθῇ προσωρινῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καθότι τὸ μὲν περίσσευμα ἐκεῖνο βλέπω, ὅτι δύναται νὰ διατεθῇ πρὸς σύστασιν γεωργικῆς Τραπέζης καὶ ὅτι δυναται νὰ γείνῃ ἀλλαχόθεν δάνειον πληρωθησόμενον ἐντὸς ἐτῶν τινων, πρὸς ἐκτέλεσιν λιμενικῶν ἔργων.

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ β'. σχεδίου τοῦ ὁποίου τὴν παραδοχὴν προὔτεινε τὸ ἔντιμον μέλος τῆς Λάρνακος, λέγει, ὅτι πάντα τὰ δημόσια ἔργα δέον νὰ διεξαχθῶσιν ἐν εὐρυτέρῳ μέτρῳ. Ἐν συζητήσει ἔχομεν νῦν μόνον τὰ λιμενικὰ ἔργα περὶ τῶν ἄλλων [illegible] ἔργων ἀλλάσσομεν τὸν λόγον, ὅτε συζητήσωμεν τὰ τοιαῦτα τῶν ἄλλων δημοσίων ἔργων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ. Κατὰ συνέπειαν θεωρῶ ἀνάρμοστον νὰ ἀναμίξωμεν ὅλα τὰ δημόσια ἔργα πρὸς ἀπάντησιν εἰς διάγγελμα, ὅπερ κάμνει λόγον περὶ λιμενικῶν μόνον ἔργων.

Ευαγόρας
24)6/7/1892

Κυρηνείας. Ἤκουσα μετ' εὐχαριστήσεως τὰς ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐντίμου μέλους· ἡ περίοδος τοῦ ἀ. μέρους τοῦ ἀ. σχεδίου δὲν ἀναγνωρίζει τὰ δημόσια ἔργα ὡς τὰ μόνα σπουδαῖα. Ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ διάγγελμα πραγματεύεται μόνον περὶ λιμενικῶν ἔργων· καὶ περὶ τούτων μόνον συνιστᾷ. Προσέτι λέγει, ὅτι τὸ δεύτερον σχέδιον δὲν συμπεριλαμβάνει τὰ λιμενικὰ ἔργα.

Διασείδης. Ἐγείρεται, καὶ διακόπτει πάλιν τὸν ἀγορητὴν διϊσχυριζόμενος διὰ μακρῶν, ὅτι καὶ ἡ τελευταία ἀγόρευσίς του παρεξηγήθη, δίδει δὲ διασαφήσεις.

Κυρηνείας. Νομίζω, ὅτι εἴμεθα σύμφωνοι καὶ ὅτι ἀδίκως μὲ δ' ἐκόψε διότι ἐξέφρασε τὴν ἰδίαν γνώμην. Ἐγὼ νομίζω, ὅταν λέγῃ ὅτι δημόσια ἔργα πρέπει νὰ διεξαχθῶσι, συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ λιμενικὰ ἔργα ἐκτὸς ἂν ταῦτα δὲν ἦνε δημόσια ἔργα. Τὸ β'. σχέδιον συνιστᾷ γενικῶς πάντα, μένει ἤδη νὰ ἐξετάσῃ τὸ Συμβούλιον· ἂν τὰ λιμενικὰ ἔργα ἦνε ἐξαιρετικῶς ὠφέλιμα καὶ πρέπῃ νὰ προτιμῶνται τῶν ἄλλων. —Ἡ ἐπελθοῦσα τροποποίησις τῶν δύο σχεδίων πρέπει εὐσυνειδήτως νὰ ἐπιψηφισθῇ, ἂν τὰ λιμενικὰ ἔργα θεωρηθῶσι πρώτης ἀνάγκης, τὰ δ' ἄλλα δευτέρας.

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ φρονῶ, καὶ μετ' ἐμοῦ πάντα τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου, ὅτι ἡ Νῆσος εἶνε μᾶλλον Γεωργικὴ ἢ ἐμπορικὴ καὶ ἑπομένως τὰ γεωργικὰ ἔργα πρέπει νὰ θεωρῶνται μᾶλλον ἀναγκαῖα ἢ τὰ λιμενικά. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ κατασκευὴ λιμενικῶν ἔργων θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὴν γεωργίαν, ἀλλ' ἡ ὠφέλεια, ἣν θὰ παράσχωσι τὰ λιμενικὰ ἔργα εἶνε σμικρά, ἐνῷ τὰ γεωργικὰ ἔργα θὰ πα-

Ευαγόρας
24)6/7/1892

ραγάγωσι μεγάλην ὠφέλειαν. Καὶ δ-
μως ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει δὲν
θέλω νὰ δώσω προτεραιότητα εἰς
τὰ γεωργικά, ἀλλὰ θεωρῶ ἐξ ἴσου
καὶ τὰ λιμενικά, ὡς τὰ γεωργικὰ ἀ-
ναγκαῖα· ἡ ἰδέα αὕτη ὅτι πρέπει νὰ
συστηθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν
ἐξ ἴσου τὰ λιμενικὰ καὶ τὰ γεωργικά,
εὑρίσκεται εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁ-
ποῖον προὐτάθη νὰ διαγραφῇ. Ἐὰν
ἡ περίοδος αὕτη εἶνε ἀσαφής, προ-
τείνω νὰ τροποποιηθῇ ὥστε νὰ συ-
νιστᾷ σαφῶς ὡς σπουδαῖα καὶ τὰ λι-
μενικὰ καὶ τὰ γεωργικὰ ἔργα, ὥστε
ἐὰν τὸ ἔντιμον μέλος ἐπιθυμῇ ν'
ἀποσύρῃ τὴν πρότασίν του καὶ νὰ
προτείνῃ αὐτήν, δὲν ἔχω ἀντίστασίν
τινα.

(Ἕπεται συνέχεια συνεδριάσεως).

Ευαγόρας
24)6/7/1892